

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.III.176/2011/5. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2011. év május hó 31. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A hivatali visszaélés büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Zala Megyei Bíróság 3.B.5/2009/18. számú ítéletét és a Győri Ítéltábla Bf.34/2010/3. számú végzését hatályon kívül helyezi, a hivatali visszaélés büntette miatt indult eljárást megszünteti.

Elrendeli a terhelt által pénzbüntetés címén befizetett 600.000 (hatszázezer) forintnak a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkor törvényes kamatával együtt történő visszatérítését.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A Zala Megyei Bíróság K. L. pótmagánvádló vádindítványa alapján eljárva a 2010. január 25. napján hozott 3.B.5/2009/18. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki hivatali visszaélés büntetében (Btk. 225.§), ezért a terheltet 200 napi tétel, napi tételenként 3.000 forint, összesen 600.000 forint pénzbüntetésre ítélte.

A Győri Ítéltábla a 2010. november 25. napján kelt Bf.34/2010/3. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Az elsőfokú ítélettel megállapított és a másodfokú bíróság által is

irányadónak tartott tényállás lényege a következő.

K. L. 2007. évben építési vállalkozóként S.-en társasházat épített. A lakások értékesítését megelőzően a lakásokhoz tartozó gázórákat a közüzemi szolgáltató az építtető nevére íratta. A lakások értékesítése után az egyik lakás tulajdonosa elmulasztotta K. L. nevéől átíratni a gázórát, ezért 2005. november, december és 2006. január hónapban elfogyasztott földgáz kapcsán K. L. ügyfél nevén 32.337 forint számlatartozás keletkezett.

Az ÉGÁZ-DÉGÁZ Zrt. 2007. december hónapban fizetési meghagyás kibocsátását kezdeményezte a Városi Bíróságon a számlatartozás, és annak törvényes kamata megfizetése végett. A bíróság a fizetési meghagyást 2007. december 18. napján kibocsátotta K. L. kötelezett részére, a s-i címére, ahol nevezett soha nem lakott. A fizetési meghagyás és az ÉGÁZ-DÉGÁZ Zrt. fizetési felszólításai „nem kereste” jelzéssel érkeztek vissza a feladóhoz. A Városi Bíróság kézbesítési vélelem alapján az irányadó kézbesítési jogszabályok alkalmazásával a fizetési meghagyást a kötelezett részére kézbesítettnek tekintette és jogerősítő záradékkal látta el.

A jogerős fizetési meghagyás alapján az ÉGÁZ-DÉGÁZ Zrt. 2007. május 9. napján végrehajtási eljárást kezdeményezett a Városi Bíróságon. A bíróság 2007. május 21-én kiállította a végrehajtási lapot, amit 2007. június 11-én érkeztetett az A. és T. Végrehajtó Iroda.

A terhelt 2007. július 18-án helyszíni eljárást foganatosított K. L. s-i címén. Megállapította, hogy K. L. ezen a címén nem lakik, végrehajtás alá vonható vagyontárgya a helyszínen nincs.

A helyszíni eljárást megelőzően 2007. július 11-én a terhelt megkereste a Megyei Egészségbiztosítási Pénztárat az adós munkahelyének, míg a S-i Polgármesteri Hivatalt annak közlése végett, hogy a gépjármű-nyilvántartás szerint rendelkezik-e gépjárművel.

A megkeresésre adott választ követően a terhelt 2007. július 24-én lefoglalta a 2004-es évjáratú Chevrolet Lacetti, a 2002-es évjáratú Volvo S60D5 típusú személygépkocsit és a 2006-os évjáratú Yamaha VT23 típusú motorkerékpárt, összesen 6.000.000 forint becsértékben és intézkedett a S-i Polgármesteri Okmányirodánál a gépjárművek forgalomból történő kivonása és a foglalás tényének azonnali bejegyzése iránt.

A terhelt az adós tulajdonában lévő gépkocsik és motorkerékpár lefoglalása, azok forgalomból történő kivonása iránti intézkedés után, megkereste a pénzügyintézeteket K. L. nevén lévő bankszámlaszámok közlése végett. A Kereskedelmi és Hitelbank válasza szerint K. L. adós a pénzügyintézetnél két lakossági és egy

megtakarítási betétszámlával rendelkezik, az egyik lakossági bankszámlájának egyenlege több mint 3.000.000 forint volt.

K. L. a végrehajtási eljárásról a foglalási jegyzőkönyv kézbesítésekor, 2007. július 30-án szerzett tudomást, ezen a napon panasszal fordult a Magyar Bírósági Végrehajtói Kamarához, a végrehajtói eljárást, a gépjárművek lefoglalását sérelmezve és a kézbesítési vélelem megdöntése, a végrehajtási eljárás felfüggesztése, illetőleg megszüntetése iránti kérelmet nyújtott be a S-i Városi Bírósághoz.

A S-i Városi Bírósághoz 2008. január 8-án érkezett meg az ÉGÁZ-DEGÁZ Zrt. értesítése, amely szerint K. L. a tőketartozását átutalással teljesítette. A terhelt 2008. április 24-én tájékoztatta a bíróságot, hogy K. L. a teljes végrehajtási költséget is megfizette.

A végrehajtási eljárást a S-i Városi Bíróság 2008. december 11-én kelt, 2009. február 7-én jogerőre emelkedett határozatával szüntette meg.

A terhelt 2008. december 18-án intézkedett a 2007. július 24-én lefoglalt gépjárművek foglalás alóli feloldásáról és egyben kérte az illetékes okmányirodától azok forgalomba történő visszahelyezését. A terhelt a kérelmet 2009. március 10-én küldte meg az okmányirodának.

Az önálló bírósági végrehajtó terhelt 2007. július 24-én a 6.000.000 forint becsértékű járművek lefoglalásával hivatali helyzetével visszaélt azért, hogy K. L. adósnak jogtalan hátrányt okozzon.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a vádindítvány elutasításának nincs helye. A vádindítvány benyújtására K. L. pótmagánvádló jogosult volt, akit megillet a sértetti pozíció a hozzá kapcsolódó jogosítványokkal együtt. A vádindítvány a formai és tartalmi feltételeknek maradéktalanul megfelel.

Az elsőfokú bíróság jogi értékelése szerint a terhelt a végrehajtási eljárás során megszegte a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvénynek (Vht.) a fokozatosságra és arányosságra vonatkozó rendelkezéseit, az ingófoglalásra vonatkozó általános szabályait, valamint a Vht. 87.§ (1) és (2) bekezdését, a Vht. 84.§ (3) bekezdését. A foglalás módja sem volt a törvényi előírásoknak megfelelő. A terhelt a foglaláskor jogellenesen járt el, ezért tényállásszerű magatartást tanúsított. A terhelt a végrehajtási eljárás során azért, hogy az adósnak jogtalan hátrányt okozzon, hivatali helyzetével visszaélt, figyelmen kívül hagyta a Vht. pénzkövetelés-behajtását, ingó foglalását szabályozó

rendelkezéseit. Intézkedéseivel közvetlen okozati összefüggésben a jogtalan hátrány a sértett érdekkörében be is következett, aki a lefoglalt gépjárművekkel nem rendelkezett, azokat nem használhatta.

A terhelt a büntetőtörvény alkalmazásában hivatalos személy, a hivatali visszaélés büntettének önálló tettesként alanya.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság jogi érveivel egyetértett.

A jogerős ügydöntő határozat ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

Indokai szerint az eljáró bíróságok a tényállást iratellenesen, megalapozatlanul állapították meg, a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelték, a bíróságok ítélete ellentétes az iratok tartalmával.

Tévesen rótták a terhelt terhére a fokozatosság és az arányosság elvének megszegését, az eljáró bíróság nem értékelte az okmányiroda adatszolgáltatását, amely szerint a végrehajtó által lefoglalt valamennyi jármű záloghitellel és a pénzügyi intézetek javára vételi joggal terhelt volt. Ezért az eredményes végrehajtás szélesebb körű végrehajtással volt biztosítható.

Vitatta a Vht. 84.§ (2) bekezdésének és a Vht. 87.§ (1) és (2) bekezdésének megszegését is. A végrehajtás menete és módja is megfelelt a törvény rendelkezéseinek.

Az eljáró bíróság nem vizsgálta, hogy a pótmagánvádló ténylegesen leadta-e a lefoglalt járművek rendszámait az okmányirodába, ennek tisztázása nélkül a jogtalan hátrány okozása sem állapítható meg. A törvény által megkívánt célzat sem bizonyított.

A terhelt nem járt el jogellenesen, magatartásának csak polgári jogi vagy a végrehajtási törvényben foglalt következményei lehetnek.

A pótmagánvádló a felülvizsgálati indítványra tett észrevételében az indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta. Álláspontjának lényege szerint a felülvizsgálati indítvány a Be. 423.§ (1) bekezdésében foglalt tilalmat sértve a tényállást támadja, illetve annak megállapításait sérelmezi, amikor iratellenességre, okszerűtlen mérlegelésre és megalapozatlanságra hivatkozik. Törvényben kizárt a felülvizsgálati indítvány azon hivatkozása is, hogy az elsőfokú bíróság semmilyen célzatot nem tudott a terhelt terhére megállapítani. Az elsőfokú bíróság célzatra vonatkozó következtetése érdemben is helytálló, a terhelt ugyanis biztosra vehette a jogtalan hátrány bekövetkezését, mivel tudta, hogy az általa foganatosított foglalás szükségszerűen vezet

a sértett rendelkezési jogának korlátozásához.

A felülvizsgálati indítvány az anyagi jogszabályt sérelmező részében a hivatali visszaélés elkövetési magatartásának a Vht. rendelkezéseinek megsértését vitató részében alaptalan. A végrehajtást kérők érdekeinek érvényesítése, az adósok vélt sérelme az ügy büntető anyagi jogi kérdésének elbírálása szempontjából közömbös, és a terhelt felelősségének megállapítását nem zárja ki.

A pótmagánvádló a megtámadott határozat hatályában fenntartását indítványozta.

A felülvizsgálati indítvány eltérő okból és indokkal a következők szerint alapos.

A Be. 423.§ (5) bekezdése értelmében a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatot a Be. 416.§ (1) bekezdés c) pontja alapján akkor is felülvizsgálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be.

A Be. 416.§ (1) bekezdésének c) pontja szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373.§ (1) bekezdés I. pontjának b) vagy c) alpontjában, illetve a II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

A Be. 373.§ (1) bekezdés I. pontjának c) alpontja értelmében hivatalból vizsgálendő, feltétlen hatályon kívül helyezést és az eljárás megszüntetését eredményező eljárási szabálysértés valósul meg, ha a bíróság törvényes vád hiányában járt el.

A törvényes vád fogalmát a Be. 2.§ (2) bekezdése határozza meg. Eszerint törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntetőtörvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi.

A Be. szabályai szerint főszabályként a vádat az állam büntetőjogi igényét az ügyész, mint közvádló, illetve a Be. 52.§-ának (1) bekezdésében taxatív felsorolt bűncselekmények esetén a sértett, mint magánvádló érvényesítheti a bíróság előtt. Ehhez képest a pótmagánvád kiegészítő jellegű sértetti vádképviselet. A Be. 53.§-ának (1) bekezdése az ott meghatározott feltételek mellett ad a sértettnek, mint pótmagánvádlónak lehetőséget arra, hogy a közvádra üldözendő bűncselekmények esetén a vádemeléstől, vagy a vádképvisellettől elzárkózó közvádló helyébe lépjen.

A Be. 53.§ (1) bekezdése értelmében pótmagánvádlóként tehát a sértett léphet fel. A Be. 51.§ (1) bekezdéséből kitűnően a sértett

az, akinek jogát vagy jogos érdekét a bűncselekmény sértette vagy veszélyeztette. Az eljárási törvény azonban – eltérően a magánvádra üldözendő bűncselekményektől – nem sorolja fel azokat a közvádas bűncselekményeket, amelyek a sértettnek pótmagánvádlói fellépésére lehetőséget adnak.

Ebben a kérdésben a sértetti fogalom-meghatározás önmagában nem ad egyértelmű eligazítást, ugyanis közvetve minden bűncselekmény előidézhet jogsérelmet, illetve járhat jogos érdekek veszélyeztetésével. Ebből azonban nem következik, hogy minden közvádas bűncselekménynek van pótmagánvádlókénti fellépésre jogosult sértettje. Ezért ezt bűncselekményenként külön-külön kell vizsgálni.

A bírói gyakorlat értelmében, amennyiben a törvényi tényállás passzív alanyt tartalmaz, vagy eredményre utal, fennállhat a sértetti jogosultság, illetve a pótmagánvádlókénti fellépés lehetősége. Általában kizárt viszont a pótmagánvád akkor, ha az adott bűncselekmény alapvetően az állami, társadalmi vagy gazdasági rendet sérti, veszélyezteti és a természetes vagy jogi személyt érintő jogsérelem nem közvetlen, csupán áttételesen következik be.

Jelen ügy tárgyát képező, a Btk. 225.§ szerinti hivatali visszaélés büntettét az követi el, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon, vagy jogtalan előnyt szerezzen hivatali kötelességét megszegi, hatáskörét túllépi vagy hivatali helyzetével visszaél.

E hivatali bűncselekmény jogi tárgya a hivatalos személy működésének törvényes rendje, az ehhez fűződő közbizalom. A hivatkozott törvényi tényállás passzív alanyt nem tartalmaz, a célzat pedig nem azonos az eredménnyel. Elkövetése nem okoz konkrét személynek tényleges és közvetlen jogsértést vagy érdeksérelmet, illetve nem közvetlenül vezet azok veszélyeztetéséhez. Eljárása során a hivatalos személy ebben a minőségében ugyanis nem közvetlen, hanem a jogszabályok által létesített és közvetített viszonyban áll azzal, akit intézkedése érint.

Következésképpen a Btk. 225.§-a szerinti bűncselekmény miatt nincs helye pótmagánvádnak, az áttételes, közvetett jog-, vagy érdeksérelem a pótmagánvádlói fellépést nem alapozza meg. Sértetti jogállás hiányában a hivatali visszaélés miatt benyújtott vádindítvány tehát nem törvényes vád, a bíróság így törvényes vád hiányában járt el.

A bűncselekményből származó esetleges sérelem polgári jogi felróhatósága független a bűnösség megállapítását célzó büntetőjogi igény érvényesíthetőségétől.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a Be. 428.§ (1)

bekezdése alapján a megtámadott határozatot a Be. 373.§ (1) bekezdés I. pont c) alpontja szerinti okból törvényes vád hiánya miatt hatályon kívül helyezte és a hivatali visszaélés büntette miatt a terhelttel szemben indult büntetőeljárást megszüntette.

A pénzbüntetés címén befizetett 600.000 forintnak a befizetéstől a visszatérítés napjáig eltelt időre számított mindenkori törvényes kamatával együtt történő visszatérítéséről a Legfelsőbb Bíróság a Be. 585.§ (1) bekezdése alapján rendelkezett.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3.§-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416.§ (4) bekezdésének b) pontja kizárja.

Budapest, 2011. május 31.

Dr. Akác Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Demeter Ferencné s.k.
előadó bíró, Dr. Varga Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági tisztviselő
N-né TH